

3

KRIIMUSTUSED

1921

Kriimustufed

Gori

Krimustused

Kaljandid

~~1772~~

Tallinnas, 1921

K.-ü. „Meie Maa“ kirjastus

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
64413

LM4770039

A. Rimmel'i (end. G. Kalla) trükk, Tallinnas

A 3419.

Hirromant.

Oli õhtu. Ja oli pime.

Kõrgete majade fasaadid särasid tulenööpides, nagu ennesõjaaegsed salanõunikkude mundri rinnaesised ja tänavad jooksid tagaaetud niiskest haisewast pimedusest, wastu irisewatele latrituledele.

Oli õhtu. Ja oli pime.

Taewast ei olnud. Oli ainult määratu ammuli suu, mis oli pärani aetud üle majade ja kus hiiilgas üksainus kõwer kuldhammas.

Me olime Lõnnuga läbielanud I seeria „Hispaania ilmapeata saianaine ehk kaks kuud kaktuse põõsas“ ja sammuline nüüd, pealaeft jalatallani hiruwiruliste tundmustega täidetud, koju poole.

Ma' hoidsin oma parema käega hellalt kinni ta pahema käe alt ja tundsin läbi wateeritud palitu, kuidas ta noortes joontes walged werelibled häwitafid punaseid ja ümberpöördult.

Astudes puutus mu puus ta puusa ja see puutumine oli saladusliselt magus ja see puutumine wiis minu hingest midagi tema hingesse ja ümberpöördult.

See oli endosmos ja egosmos ehk Eesti keeli — import ja export.

Ja taewas sai väga hästi kõigist sellest aru ja naeris ääretu ammuli kistud suuga ja üksik kõwer kuldhammas hiiilgas kihwtiselt ses pärani aetud suus.

Oli õhtu. Ja oli pime. Oli külm.

Sumeterad olid ümarad, nagu haawlid ja siffid wihaselt, kui neid puutus saapatald.

Me sammusime mööda lumist promenaadi. Raagus puud tee äärtel olid nagu walgetes haawasidemetes kooljad.

Üksikul pingil koonutas kõsis inimkogu.

Aeg oli hiline.

„See waene mees on wist magama jäänud... Külm wõib ta ära wõtta...“ ütles Conny.

„Ta on wist enese tühjad kohad liiga täis laadinud ja madalale kinni jäänud... Ootab kõwemat tuult, mis purjud täis puhuks ja koorma edasi wiiks!“

„Suih, kui ropp sa oled, Benjantin! Ärata ta parem üles ja ütle, et ta koju läheks, seal on ometi soem.“

„Kust sa seda tead?.. Wõib olla on weel külmem — ehk on naisemees!“

„Suih, Benjamin! Seda ma ei oleks sinust küll uskunud!“

„No noh, armas tütarlaps ja naine, ära pahanda! See oli ainult nali... Lähme kaeme perra, mis isand tu om!“

Me astusime mehe juurde. Ma puudutasin teda õlast.

„Noorherra, praegusel filmapilgul on umbes kolmteist kraadi külma!“

Mees ei teinud mingit häält.

Ma raputasin tugewamini.

„Noorherra, ma wõin teile kindlaid tõendus- tuua, et üleaurune külmatarwitamine inimese organismusele kasulik ei ole ja nõnda edasi.“

Mees ajas silmad lahti, tõstis pea üles, las- kis koha jälle tagasi wajuda ja sõnas tumedalt:

„Ma olen hiromant!“

„Mis ta ütles?“ küsis Conny ja püüdis me- hese kaabu ääre alla waadata.

„Ta ütles, et ta hiromant on.“

„Hiromant!.. Mis asjaloom see siis on?“

„Noh, muidugi mõista ... hiromant ... noh, hiromant, see on — tulewiku ettekuulutaja, muud midagi.“

„Tulewiku ettekuulutaja!.. Tõesti!.. Kuule, Benjamin, armas tirtsukene, laseme enestele ettekuulutada! Jah?“

„Hmnja... No kuidas nüüd?.. Mis moodi ja siin praegu ... tänawal ... kange külmaga... Ahh tühja, lähme edasi, sul hakkab külm!“

„Ei, ei, Benjamin, ma tahan tulewikku teada saada... See on üks tark mees... Ta näost on näha!.. Waata, kui peened näojooned tal on!.. Me kutsume ta enese juurde. Las' ta kuulutab meile ette!“

„No ja, kui ja just tahad... Ma annan talle meie aadressi, las' tuleb meile, kui aega saab ... kui ja just tahad...“

„Ei, ei, Benjamin, wõtame ta kohe kaasa!.. Ma tahan kohe teada saada. Täna on wanakalendri uus aasta ja kõige parem aeg... Kui edasi lähleb, ei ole nii hea... Wõtame ta kohe kaasa!“

Ta wõttis mehe käest kinni.

„Herra hiromant, kas te ei tahaks meiega kaasa tulla... Me elame siinsamas kohe ... paar maja edasi... Ma tahan, et te meile ette kuulutaksite!..“

Mees tõstis pea palitukrae seest üles, pilgutas silmi, tegi siis käega õhus järsku kolmiknurga ja ütles:

„Ma ... olen hiromant...“

Mu kannatus lõppes.

„No, kui te hiromant olete, siis tulge kaasa!.. Meil lähleb teid tarwis!.. Mis te siin tukute!.. Meie ... jälle ... hmn ... Conny ... see preili tahab, et te talle tulewikku ette kuulutaksite!.. Wõite te seda teha?“

„Mina?.. No ikka!.. Iga tund ja iga minut ... mina olen hiromant!“

„No siis edasi! Tahate wõi ei taha?“

„Mina?.. No ikka! Iga tund ja iga minut tahan!.. Ma olen hiromant!“

Mees ajas enese püsti, tõmbas pea sügawamale palitusse, astus paar sammu ja jäi siis seisma.

„Ta liikmed on külmaga kangeks jäänud... Benjamin, aitame teda!“

Conny wõttis mehel käe alt kinni.

Oi jah! ja ma tegin sedasama teisest küljest.

Ja nii läksime me taarudes pikki promenaadi, nagu taluks rasket kahkõrwaga potti.

Taewa üksik kuldne kihw aga hirwitas jäätanud puude ripsmete wahelt kihwtiselt.

Pika ja hädaohtliku turnimise järgi jõudsin wiimaks maja ette, mille hoowiwärawale oli keegi juudafenahk joonistanud wiimise wõimaluseni hulfu krempli allkirjaga „ääd uudastad!“ Siin elas ma ja ... hmi ... Conny ka... Me olime koju jõudnud.

Ettewaatlilikult, nagu kannaks me Siiami kuninga kallist pulmakrooni, talutasime mehe trepist üles mu kahe kambritoa salapärase labürinti.

Ettewaatlilikult, nagu oleks meil Montezuma ajaloolise kõdunenud pealuuga tegemist, asetasin ta kushetile, kus oli — oi, noorust! — nii mõnigi armas olewus tihtilugu lamanud, wiibides magusas kirehurma rammestuses ja paljastades kärjitud hambaid, ootes armsamat, kes ta niikaugele wiinud*), et waotada need walged läikiwad hambad kirglike hammustusega armsama (see tähendab — minu) õlgadesse ja anduda siis ... oma saatusele, nagu rõngasse kistud us...

Mees oli nähtawasti uue platwormiga täiesti rahul, sest ta jäi häält tegemata lamama. Ma keerasin tule lampi ja hakkasin palitut seljast ära kiskuma.

Loony oli sellega juba valmis saanud ja istus armulikult hiromandi kõrval. Ta pani käe, walge ilusa käe, ütlen ma teile, pehme ümara käe hiromandi kaela ümber ja raputas teda õrnalt.

„Herra hiromant, tõuske nüüd wahel üles — me oleme kodu... Kuulutage meile ette... Jah!“

Mees püüdis silmi lahti ajada, kuid see sünnitas talle wist hirmust piina, sest ta krimpsutas walusalt nägu ja laskis nad kohe uuesti kinni wajuda. Kuid ta tundis wahje naisterahwast, kui ta arwas sellega Loony peale mõjuda wõiwat.

Pehme peoga silitas Loony hiromandi bulldogi palet ja raputas teda kõwemini.

„Herra hiromant, tõuske juba kord üles!... Pikk öö on ees, jõuate end weel wälja puhata... Ärge laske meid niikaua oodata!“

Mees lõi sinised silmad lahti, wahtis sinise arusaamatusega ümber ja sõnas siis, käega õhus järsku kolmiknurka tehese:

„Ma ... olen hiromant...“

„Sa jumal, see on ju teist wäga ilus, et te hiromant olete ja sellepärast me teid siia kutsumise, et te hiromant olete... Me tahame, et te meile meie tulewiku ette kuulutaksite. Te wõite ju seda?“

Mees waatas Loony otsa, nagu oleks see ära-seletamata rebus, siis minu otsa, nagu oleks ma Salmi Jaagu waim, siis laual kükitawat tindipotti, nagu oleks see maailma esimaadleja Tsumlai-Pomm ja ei lausunud midagi.

Siis raputas ta kõige suurema imestusega pead ja laskis enese pea ees Loony sülle.

Ma tõusin üles, wõtsin tal õlast kinni ja seadsin ta jälle loomulikku seisukorda.

„Kuulge, herra! Ma palun teid wiisakuse pii-ridesse jääda, sest ma olen teatud mõttes eraoman-

*) See tähendab — mind.

duse poolehoidja ... hm... Ja kui te mitte ei taha meile ettekuulutada, mis ajakohaselt tasutud saab, siis ... olge lahked... Jah!"

„Aga, Benjamin, ära ole nii närwiline. Ta ei ole mulle veel midagi paha teinud... Ära ole nii naljakas ikka. Waata, kui peened näojooned tal on..."

Ja siis hiromandi poole:

„Herra hiromant, nüüd hakkate te kuulutama? Eks?... Jah?... Pean ma kaardid tooma?... Wõi kuulutate wee pealt? .. kohwi pealt?... wiina pealt?..."

Hiromandi silmis lõi tuluks põlema.

„Ikka wiinaga ... ikka wiinaga ... Iase..."

„Benjamin, sul on veel wiina järele... Too see siia... Too see wiin siia, Benjamin, ma palun jind..."

„Jälle seesamane ... paljukest mul teda seal on ... paari toobi osa ... lähleb omalgi waja ... juhtud külmetama või ühte-teist..."

„Benjamin, kui sa mind wähegi armastad, siis tood sa wiina siia!"

Ma tõin wiina.

„Olge lahked, herra hiromant, siin on wiin... kurat ja ... Mis?... mis te ütlesite?... ütlesite midagi või?"

Lonny ulatas pudeli mehe kätte.

„Wiin on siin, herra hiromant. Nüüd laske lahti!"

Hiromant pilgutas kärmelt silmi, tõstis siis pudei wasltu tuld ja waatas, palju seal sees on.

„Noh, herra hiromant, ärge kartke midagi! See on selge wiin... Laske aga nüüd lahti... hakake pihta!.. Tehke algust!.. No ärge wiiwitage, ma palun, hakake pihta!"

Mees waatas Lonny otsta, nagu oleks see Maharadsha kuningas kolmas naine, siis minu otsta, nagu oleks ma Kalkuta kuiwanud pajupöösas, wõt-

ts siis kondiste wäriwate sõrmedega pudelilt korgi ja jõi ühe hooga pudeli tühjaks. Siis pigistas ta hambad kõwasti kokku, tõmbas kulumude wahel wao ja wahtis suurte silmadega laual ringi.

Ma wiskasin pahase pilgu Connyle näkku.

„Aga, Benjamin, siin ei ole ju midagi halba!.. Head kõnemehed wõtawad ikka enne kõne algust wäiksed napsid. See annab mõttelendu ja sõnade woolu. See on ju loomulik!.. Noh, herra hironant, kas nüüd lähed lahki... Jah?... Benjamin, ole kallis, too weel wiina!“

Kesköini jändasime me hironandiga ilma minigisuguse tagajärjeta.

Kogu mu wiinatagawara jõi ta ära, kuid ettekuulutused jäid tulemata. Ma olin wihasem kui kunagi enne. Heameelega oleks ma sel mehel elunatuksse seest wälja kohutanud, kuid Conny... Jah, Conny!..

Nähes, et meie waew asjata on, sõnasin ma Connyle:

„Tibukene, lähme magama! Las' ta wedeleb hommikuni siin kusheti nurgas, ehk tuleb mõistus pähe. Praegusel silmapilgul on asjata talt midagi oodata. Uks on lukus, wälja ta ei saa ja hommikul siis katsume uuesti... Lähme, Connykene, mis me aega wiidame!“

„Benjamin, mine üksi, ma jään siia tema juurde. Ehk tuleb tal öösel waimustusehoog peale ja siis on hea, kui ma ta juures olen. Siis ei lähe midagi kaduma... Sa wõid ju ühe öö küll üksi olla! Seda armsam olen ma siis jälle sulle... on üks erakorraline juhus ja seda peab kasutama. Mine, Benjamin... head ööd!“

„Aga jälle ... Conny ... seesamane...“

„Mine, Benjamin... head ööd!“

„Ee ... ee ... head ööd...“

No olge siis nii lahked ja õelge, mis ma pidin tegema?... Mis?... Igatahes olen ma mees...

aga ... no ja — ma läksin ja ei olnud otfa ega aru sel kirumisel, mis ma kirusin üksi olles oma toa nelja kurwa seinä wahel.

Magamisest polnud juttugi.

Ma istusin ukse alla ja mu mõrudat mealt lahutas wähegi see, et inimese terawmeelne leidlikkus oli sünnitanud lukuaugu.

Ja selle lukuaugu külge imesin ma oma silma, sest kurat ja põrgu, inimene on ikkagi kõige peale waatamata uudishimuline. Ja näha oli palju. Oi, palju! Ja pikapeale sain ma isegi rõõmsaks, et saatus mulle niisuguse situatsiooni oli loonud, sest see wapustas närwe rohkem kui kõik see shablooniline armujant.

See oli üks wäikene lõbus waheldus ja pealegi ei olnud ju Conny mu „seadustik“. Noh, ja nii siis istusin ma ja waatasin. Ja wärisesin, keesisin, tormasin ja tuiskasin ja olin täis magusat wärinat. Hiromant oli palju elawam kui ma arwata wõisin. Ja lõppude lõpuks leidsin ma, et niisugused armsad waheljuhtumised wäga tarwilikud oleks igas perekonnas, sest see ergutab mehe loiuks jäänud närwe, annab talle uut elujõudu, soendab armastuse uuesti üles.

Sest armastus on ainult siis wägew, kui ta kiredega läbipõimitud on.

Ja kas ei ole see täiesti üks kõik, misjuguuste abinõudega saawutada kirgi?..

*

*

*

Hommikul wõisin ma jälle ettetuppa astuda. Hiromant magas kõige suurema südamerahuga kushetil. Ainult ta toaletti oli weidi „korrast ära“.

„Tere hommikut, Conny!“

„Tere hommikut, Benjamin!“

„Noh, kas ta kuulutas sulle ette?“

„Ah tema wõi?.. Ei!.. Ta, waenekene, oli ju nii hirmus wäsinud. Nagu kott magas ta kogu

öö! Näe, praegugi ei saa veel väsimusest ... unest lahsti."

„Ja jah!.. Ma magasin ka nagu kott!"

Kui kohwi laual oli, ajas Conny hiromandi üles:

„Herra hiromant, nüüd jooge üks tass kohwi ja siis ... ja siis, siis kuulutate meile ette!"

Hiromant püüdis silmi viimse võimaluseni lahsti ajada.

„Kus ma olen?.. Kudas ma siia olen satunud?"

„Me tõime teid siia, herra hiromant. Mina ja minu mees! Te pidite meile ettekuulutama!.. Eila olite te aga liiga väsinud ja sellepärast jäi ettekuulutus pooleli.. Täna aga peate meile seda lõbu valmistama ja kõik ilusti ettekuulutama. Me maksame teile ausasti waewa kinni!"

„Ah ettekuulutama?.. Mina või?"

„No jah teie!.. Te olete ju hiromant, ettekuulutaja?"

„Ah mina või?.. Ei ole!.. Ma olen Iukusepp Pauguauk ... August Pauguauk."

„Te olete Iukusepp!.. Aga te tõendasite ju kogu eilase õhtu, et olete hiromant!"

Mees puhkes naerma.

„Aha ... hahaham... See on väike eksitus... Nüüd ma saan aru küll, milles asi seisab!.. Waadake, asjalugu on niisugune, et meil oli eila väike proov. Näitemängu proov. Tahame pühapäeval ette kanda, nii ütelda asjaarmastajad ... ametiühisuse raamatukogu heaks... No ja noh, seal on siis mül ka üks väike osa ... ainult kolm sõna: „Ma olen hiromant..." No, ja waadake, seda sai hirmsasti tuupida ja õppida ja see on nüüd pealuu sees... Ja eila oli väike kisk ka peas, nii et sellest see eksitus tuligi... Mis hiromant!.. Hähähääähm!"

Conny kargas püsti, nagu oleks teda Brasii-
lia punane ufs salwanud.

„Mis? Te ei olegi hromant! Wälja!.. Wäl-
ja!.. Kasige silmapilk siit toast!.. Petis!.. Röö-
wel!.. Auriisuja!.. Mõrtsukas!.. Wälja!“

Mees jäi suu lahti kohmetanult ümber waa-
tama.

Conny surus talle kaabulotu pähe ja tõukas
uksest wälja.

„Wälja!.. Niisugune walelik!.. Rööwel!..
Wiina lakkus nahka!.. Öö läbi ... seesamane...
Wälja!“

Ma naersin nii, et westinööp painduwat poog-
nat tehes kohwitasji lendas.

Aristokraatlikud kriikad.

Ühesõnaga — kujutage enesele ette Ida-Afrika uppunud lõvi ehk, parem, wõtke kriiditükk ja tõmmake kapiuksele meetripikkune lookas joon. Looga ülemise otsa lõõge roostend nael ja selle naela otsa riputage wana poolenaesane wiltkübar; alumise otsa juure seadige paar papptasbadega nõõrsaapaid.

So. Ma tänan. See on nüüd kaunis tõetruu pilt minust, nagu ma wälja nägin kahekümnesimesel selle kuu päewal. Ka paar kuud warlem olin ma samasugune.

See on küll wäga kurb, et üks noor inimene, kes muuseas ka weidi täheteadust tunneb, niisugusena ilmaruumis ümber aeseb, kuid — — —

Noja. Ma sain sellest ka wäga täpipealselt aru ja püüdsin igal juhtumisel ära kasutada kõik võimalused, et oma tsemrust ja wälimust ajakõrgusele tõsta.

Kuid neid võimalusi oli nii wähe, ehk õigem öelda — neid ei olnudki.

Ühesõnaga — ma nälgin.

Ma töötasin küll täie energiaga, kõiki kehafasfi wiimse punktini pingutades, kuid nalg ihus hammast ja naeris: hahaha! ja teisi päiwiti: hihihih!

Ma tõlkisin äärmamooriraamatu Saksa keelest Persia keelde, kirjutasin draama kahekümnesiite surmajuhumise ja sufloõri hulluksjäämisega, luuletasin laudlina täie sonette kodumaa siirupist

ja kellapoldi öistest unistustest, seadsin kokku riigi-
isa hädaohuta kaelasideme ja taskuskantava rehe-
peksumasina, kuid kõik need ilusad asjad jäid weel
ilusamini mu kraesse ja tänuks nähtud waewa
ja tehtud töö eest patšutas nälg mulle öla peale.

Hahaha! Teisipäiwiti: hihihhi!

Kahkekümnesimesel sai täis mu karikas.

Aasia ja Araabia! Ma ei ole ju mitte mõni
Gorki linnapea, kes seitsekümmend päewa nälgib
ja siis, hurraahüüetest jaadetuna, oma kehast
lahkub.

Ma woin, kui ma pean, ka seitsekümmend
päewa nälgida, kuid siis tahan ma jälle süüa ja
süüa, nii et söödud on! Kuid ma ei taha mitte nii-
kaua nälgida, sest ma woin ka warem süüa. Ja
hästi süüa, olgugi, et mul ainustki margalappi
taskus ei ole.

Ma olen kolm päewa paastunud ja täna ta-
han ma jälle liha wotta.

Umbes sarnased olid mu mõtted kahkekümne-
simesel selle kuu päewal, kui ma suuremasse ho-
telli sisse astusin.

Kuldse habemealusega riietehoidja waatas
kahylaselt mulle näkku ja tahtis laisa liigutusega
mind palitust wabastama hakata.

„Olge lahked ... hm ... lubage üliriided!“

„Midagi ei luba ma, Aasia ja Araabia!“

„Aga, niisugune on seadus...“

„Tunneme neid seadusi!.. Neid wõime teile
ise teha puudawiisi!“

Ja nii uhkelt, kui mu kõwer keha seda wä-
hegi lubas, sammusin ma trepist üles.

Suur saal järeas nagu päikse ere süda. Peeglid.
Palmid. Loorberid. Raske punane samet.

Laudade ääres poolalasti naisjed ja kõhukad
herratad, elektrit peegeldawate pealagedega. Stili-
seeritud grisettid ja kahwatute, elatanud nägudega
frandid.

Wiin. Himurad pilgud. Põlwepigistused. Paljad rinnad.

Istusin peegli alla laua taha ja hüüdsin üle faali:

„Kelner!.. Aasia ja Araabia!”

Nagu must wälk oli kelner siin.

„Lõunasöök!.. Ja wiinad!.. Aasia ja Araabia!”

„Olge lahked, siin on söögikaart!”

„Seda sööge ise!.. Lõunat tahan ma! Ja wiinad! Aasia ja Araabia!”

„Wabandage, mida te nimelt oleks soowinud?”

„Lõunat, mis süüa sünnib! Ja wiinad! Aasia ja Araabia!.. Ja silmapilk, ütlen ma teile! Ma ei armasta mitte pikka juttu, Aasia ja Araabia!”

Kelner kadus midagi pomistades, nagu must wälk.

Kui arwe õiendamine tuleb, saan ma oma nahatäie kindlasti, sest mul ei ole pennigi. Et ma nahatäie nii kui nii saan, selles pole kahtlust. Kuid fenni, kui see alles saamata, teen kelnerite nahad palawaks. Siis on nagu natuke mõnusaam. On nagu rohkem põhjust nahatäie saamiseks. Nii ütelda, üks väike wastutasu. Lõunasöögi pärast üks naha peale saada on natuke liiga proosafalik.

„Kelner!.. Aasia ja Araabia!”

Nagu must wälk oli kelner siin.

„Ma tellisin lõuna ja wiinad ja tahan neid koha saada... Ma ei wõi siin mitte niikaua oodata, kuni te sigu kaswatate!.. Ma tahan koha saada, saate aru!.. Aasia ja Araabia!”

„Wabandage, tellimine on kööki ära antud... üks silmapilk...!”

Ma löin rusikaga kõigest jõust wastu lauda. Tuhatoos pörkas õhku ja lendas naqbrjete supitirniasse.

„Aasia ja Araabia!.. Ma näen, te pilgutate liiga pikalt silmi! Kui mu lõunasöök ja wiinad

mitte kohe siin ei ole, siis ... noh, siis ... hm..
Ma arwan, te saate aru!"

Ümberringi jäi jutuajamine tasafemaks ja mind silmitseti uudishimulikult ja nähtava kartusega.

Selle vastu ei olnud mul midagi. Et aga kelnerid eesriiete juures päid kokku ulatades fofistafid, see mulle ei meeldinud. Igatahes ei arwanad minust head ja arwe „likwideerimise“ juures mõistawad nad juba oma arwamisi awaldada.

Kuid enne peawad nad ka minult sauna jaama!

Ma tahtsin jälle vastu lauda pörutada ja üle saali kelnerit kartjuda, kuid juba jooksis see kandiku ja pudelitega.

„Palun lahkesti wabandust!.. Ei saanud nii ruttu!.. Köögis...“

„Aasia ja Araabia! Ärge jutustage mulle muinaslugusi oma köögist!.. Mis lähed mul korda teie köök!.. Süüa tahan ma ja seda, arwan ma, peab iga kodanik jaama!.. Wõi on teil eriarwamised! Aasia ja Araabia! Kreuzdonnerwetter, Parlament!“

Ma hakkasin sööma. Kelner walas alandlikult klaasi täis ja kadus pead ülade wahjele tõmmates.

Toit oli maitfew, kuid mis ta enesest kujutas, seda ma ei tea, sest niisugust toitu wõis ehk wanal heal ajal minu isaija süüa. Mina aga kindlasti senini küll mitte. Wähemalt ei mäleta. Üleüldse on mul ses suhtes wahje kogemusi.

Kümne minutiga olid taldrekud ja pudelid tühjad.

Oli nagu natuke parem olla, kui kümme minutit warem.

Kuid seda oli siiski wahje.

Ma hüüdsin üle saali:

„Kelner!.. Neeger!.. Aasia ja Araabia!“

Nagu must wälk oli kesner siin.

„Teie soowite, austatud herra!“

„Ma soowin teada saada, kelleks te mind peate?.. Juudi kanaks wõi, et te mulle linnunoka täie toitu näkku puistate!.. Ma tahan süüa, saate aru!.. Kui silmapilk mul lõunasööök laual ei ole, siis räägime teist juttu! Ma arwan, teil on wist kodus naine ja lapsed ja te peate neist lugu!.. Mis, Aasia ja Araabia?.. Wõi ei ole see nii?“

„Wabandage, herra... see oli üks terwe ports... see on peremehe poolt nii...“

Ma kahmasin lauast kaks taldrekut ja wiskasin wastu pörandat. Pudeli lennutasin peeglisse.

„Aasia ja Araabia!.. Mis lähewad korda mul teie portsjonid!.. Ma tahan süüa ja ma arwan, et te selleks siin olete, et seda soowi rahuldada!..“

„Silmapilk... wabandage... ma toon uue portsjoni...“

„Aasia ja Araabia!.. Aga seda ma ütlen — ma ei taha mitte siin oodates oma paremaid eluaastaid mööda saata... Aasia ja Araabia sakramento lamento parlamento carrambo pizzicaato!“

Mees kadus nagu must wälk.

Küll ma neile weel särü teen. Naha peale saan nii kui nii. Tuleb, mis tuleb. Pangu wõi torni, see elu pole nii kui nii midagi wäärt. Tead wähemalt, et sa ühe ilusa ja lõbusa krempli eest istud.

Kõikide jaalisolijate pilgud olid minu isikusse kinni naelatud.

Wastas lauas istusid wärwitud paljarinnaline grifett ja libeda pealuuga spekulant.

Nende pilgud imesid mu üdi.

Ma pörutasin wastu lauda.

„No mida kuradit te mulle näkku wahite!.. Haledad põrmud!.. Ma wõin teid ühe käeliigutusega siit ilmast ära pühkida!.. Mis te wahite?..“

Ah? Aasia ja Araabia, ma küsin, mis te wahite!.. Te olete aastate kestes kuhjad rahwa raha ja wara kokku riisunud ja prassite nüüd nagu wanad roomlased. Wiin ja halasti naised!.. Üksikud kabinetid!.. Kuld ja kallid kiwid!.. Higi ja weri!.. Ah?.. Aasia ja Araabia!... Ma tahan näha, kui kaua see kestab... Ma tahan näha, kas jelle asjale saab prundi ette wõi mitte... Kelner, Aasia ja Araabia!.. Kas segad toidu hulka kihwti wõi mis?.. Ja seda nimetakse esimese klassi hotelliks!.. See on ju kõrts enne weeuputust!..“

Kelner ilmus jookstes kandiku ja pudelitega.
„Wabandage, wabandage, austatud herra... wabandage!“

„Aasia ja Araabia!.. Inimene lastakse nälgä ära surra ja siis palutakse wabandust!.. See on ju wäga kena!.. See on eht euroopalik!.. Mis kurat te selle kahwliga olete teinud?.. See on mustlase ämmamoori ametiriist, aga mitte risti-inimese kahwel!.. Nagu näha, igatsete te kõigest hingest soola ja wee järele!.. Mis?.. Aasia ja Araabia!“

Kahwel lendas saali nurka muusikajuhhi elawaske kehasse.

Ma hakkasin sööma. Toit oli aus. Wiin oli hea.

Sõin ja jöin.

Portsjon oli märksa suurem kui eelmine ja ma ei jaanud talle wastu. Ülejäänud toidu tõmbasin ma kõige linaga pörandale.

„Kelner!.. Aasia ja Araabia!..“

Kelner jooksis laua juure.

Ma wiskasin talle kartula näkku.

„Säh, nuusuta, mis asi see on!.. Tunned? Ah?.. Ja seda peab inimene sööma!.. Inimene, kes ristitud on Jumala sõna ja selge weega! Mis?.. Mis sa wahid?.. Ma küsin, mis asi see on, Aasia ja Araabia?“

„See... see on praetud kartulas, herrad...“
„Praetud kartulas!.. Aga ma arwan see on Egiptuse warao konnafilmi! Ah?... Mis?... Ja niisugust blamaashi peab inimene sööma!.. Te olete ju eeskujulised timukad... Kutsuge peremees siia!.. On teil peremees olemas, wõi ei ole?..“

„Ja on...“

„Siia kutsuda!.. Silmapilk!.. Aasia ja Araabia!..“

Kelner kadus ja ilmus minuti pärast peremehega.

Peremehe raswafel näol ujus süüdlane ailandlik muige.

„Wabandage, herrad... See wõib ju wäga wõimalik olla, et toit wahel... nii ütelda... noh, seda tuleb ikka ette... Meil on küll kõwa kontroll ja eeskujulik puhitus... aga... wahel on ruttu waja... Wabandage...“

Ta kumardas mu poole ja pistis laua alt wäikse paberisse mäsitud paki mulle pihku.

Siis kadus ta jälle ruttu.

Ma hakkasin pakki lahti harutama. See oli wiesajaliste pakk.

Mis see tähendab? Mispärast mulle raha anti. Et mitte kartula loost positseisse teatada?... Aga see oli ju jumala ilus kartulas!.. Wõi on raha selleks, et mind siit lahkuma sundida? Niisugune lament wõib kõik wõõrad ära peletada ja äri jääb kuiwale. Aga palju lihtsam oleks ju mind kraest kinni wõtta ja wälja „pukseerida“.

Miks nad seda ei tee?

Ma ladusin raha lauale ja hakkasin lugema: Wiiskümmend tuljat.

„Ha!.. Mis raha see on, mis mulle pihku pisteti?... Mis?... Altkäemaks? Aha?... Aasia ja Araabia!.. Altkäemaks on see!.. Tähendab, teie jüdametunnistus ei ole puhhas!.. Hüwa! Ma wõtan raha wastu! Kuid ärge mõtelge, et ma end

ära osta lajen! Seda ei ole. Raha annan ma ülemusele edasi! Kelner!”

Samal silmapilgul oli kelner siin.

„Palju mul maksa on?”

„Teil... ee... ma ei tea praegu...”

„Sa ei tea?... No, mul pole aega seni oodata kui sa teadma hakkad... Homme saad raha!”

„Ah herrad, ega's sellega häda ole... homme, ülehomme, või aasta pärast... ega sellega häda ole...”

Ma astusin trepist alla.

Üksheoidjad avasid ukсед ja kumardasid sügawalt.

Ma astusin wälja pimedasse öösse sirgelt ja uhkelt.

Ja kuulsin kuidas üksheoidja teisele sosistas:

„Missugused kriukad sees!.. See on kindlasti üks suur nina — mõni minister või midagi sellefarnast.”

„Igatahes!.. See on ta wiguritest juba näha, et üks suur nina on!.. Peab juba niiviisi ülewalennast!”

Ma naersin. Ha! Nüüd sain ma asjast aru ha!..”

— — — — —
Altkäemaksu andsin ma oma ülemuse — naise — kätte.

Sinine Arkadi.

„Wesipüks!“ ... „Tõnisson!“

„Wäga rõõmustaw!“

„On see plats waba?“

„Olge Tahked!“

„Tänan!“

„Wõtke heaks!“

Ma aegutasin, koondasin enese organismina-
tukekse kupee nurka ja saatsin pilgud läbi tolmuse
aknaklaasi jaamaesisele.

Kui surmaw-igawad on need jaamaesised! Nii
ühesarnased, shabloonilised, et Isjand heida armu!
Igalpool ühesugused punamütsilised jaama-
ülemad, kollane postkast ja aknast väljawahtiw
apaaatlise näoilmega telefonineiu.

Mispärast ei lasta neid jaame mitte õhku?

Mispärast neid jaame mitte õhku ei lasta?..

Ma aegutan ja laen piibu täis.

Mu naaber on omad pakid riulile asetanud
ja pühhib taskurätiga paljast pealage.

Siis torkab ta rätiku rinnatasku ja jääb mulle
otsa wahtima. Ma suitsetan. Ta paneb ka pabe-
rosi suitsetama ja sõnab siis:

„Wabandage, teie nägu näib mulle tuttav...
Kas te mitte kahe aasta eest Tambowis ei ela-
nud?..“

„Ei ole.“

„..... Merkulowi aiawilja äris ametis õles?“

„Ei ole!“

„Hmn ja...“

Paus.

Rong hakkab liikuma. Roobaste läikiwad li-
bedad usfid salwawad wagunite keerlewaid jalgu
ja wagunid hüppawad surmahirmus, nagu kiili-
jookswad lehmad.

Jõuame metsawahеле. Puude laiad küüned re-
biwad loodenewa päikese arad kiirteniidid puruks
ja waguni makku poeb hirwitaw hämarus.

Ma waotan pea wastu tantsiwat waguniseina
ja sulun laud.

Äkki sõnab Wesipüks:

„Aga kas te mind tunnete?“

„Ei tunne...“

„Waadake mulle hästi näkku!..“

Ma waatan talle uuriwalt näkku.

„Ei tunne!.. Ma ei ole teid waremast näinud.“

Wesipüks muigab. Ta silmis lööb läikima ise-
äraline tuluske.

„Hehe! Wäga wõimalik, et te mind näinud
ei ole... Kuid kuulnud olete minust küll wist!“

Ma püüan meeletuletada.

„hm... Ei tule meele!“

Ta nihutab enese minule lähemale.

„Ma olen „Sinine Arkadi!““

„Sinine Arkadi“ ... Teie?... Ei tunne ...
ei ole kuulnud!“

„Mis? Te ei ole kuulnud!.. Kõrge nädala eest
tapeti Karksis seitsmeliikmeline perekond ära. Olete
sellest kuulnud?“

„Ja, sellest mõrtsukatööst olen ma ajalehtedest
lugenud... See on järele tegu!“

Wesipüks teeb uhke näo, lükkab pea selga ja
koputab enesele sõrmega rinna pihta.

Ma waatan arusaamatalt ta otsa.

Ta koputab uuesti enesele rinna peale.

„Mina!“

Ma tõmbun tagasi.

„Mis?.. Teie?.. Teie olete mõrtsukas?..
Ajalehe teate järele pidi mõrtsukaid neli olema
ja nad kõik on tabatud!..“

Wesipüks sõnab rahulikult:

„Mäh!.. Tühi lori... Rahwa pettus... See
on ainuüks „Sinise Arkadi“ töö!.. Kuid ma pa-
lun rahu. Olge täiesti rahulik. Üks ülearune lii-
gutus ehk muud ja ma lasen rongi kõige täiega
õhku! — Ja ... see oli tükk hulljulget tööd.
Mina üks, neid seitse. Higestama wõttis!.. Aga
wõit jäi siiski mulle — nottisin kõik maani maha!“

Mul jookseb külmawärin üle ihu. Ta mär-
kab seda.

„Rahustage endid. Teiega ei jõnni midagi
paha, kui te mõistlikult end ülewal peate — sel
nädalal tapan ma ainult alaealisi. Aga, kui te
end unustate ja mind selleks sunnite, siis muu-
dugi — üks wäike wille, kümme musta näokat-
tega meest kargawad siia ja te saate prii „arsti-
abi“... Ja, niisugune mees on „Sinine Arkadi“...
Soowite ehk ühte päewapilti mälestuseks?.. Sada
marka tükk!“

Ta tõmbab taskust päewapildi ja ulatab mulle.

Ma wõtan pildi.

„Aga ... jälle ... see isik siin pildi peal ei
ole nagu teie nägu...“

„Ha!.. Seal olen ma grimmeeritud... Nii-
sugune on mu wälimus, kui ma oma ametikohuseid
täidan!“

Ma ei waidle wastu. Maksan raha ja pistan
pildi tasku.

Pikkamööda saan ma oma endise seisukorra
kätte. Kuid siiski mitte täiesti. Iseäraline imelik
tundmus kolab siiski rinnus ringi.

„Mispärast te, lubage küsida, need seitse õn-
netumat ära tapsite?..“

Ta naerab.

„Mispärast?!.. Ha! Lihtsalt lõbu pärast!..
Närwide rahustuseks. Te suitsetate, et närwe ra-

hustada, mina tapan. Ma tapan iga päew ühe inimese, wahel rohkem kah — nii kuidas asjad olud kujunewad. Ilma selleta ei wõi ma elada. Ma pean tapma — ja see on kõik!”

„Kui hirmus! Ja seda räägite te nii külma-
wereliselt!”

„Ha!.. Pean mä siis selle juures põlwili laskuma? Te tunnete mind väga wähe!.. Ma olen tiiger, ma olen lõwi!.. Ma ei kohku millegi asja eest! Mu silmad ei ole weel kunagi pisa-
ratega wõinud uhkustada. Mu süda ei ole weel kordagi wõpatanud. Mu hing ei ole kunagi tun-
nud, mis on hirm. Ma olen üksinda kümne mehe wastu wõidelnud, elu ja surma peale. Ha! Tihli-
lugu inestan ma ise oma hulljulgust ja külma-
werd... Mjs te arwate, on see lihtne asi — rinna-
nalaps wanemate silma all jalust kinni wõtta ja
wastu seina lõmaks lüüa?”

„See on hirmus!”

„Ha! Teile näib see nii olemat, aga minu käes on see mänguasi, lihtne, nagu „wiiekaarti turakas“... Kümmed korrad olen ma seda teinud.

Mul on oma tehnika. Iga kuu esimesel nä-
dalal tapan ma alaealisi, teisel nädalal ainult
naisi, kolmandal perekondi ja neljandal wanu rauki
ja inwaliida!”

„Ja mispärast ei jäta te seda kolledat tööd,
mispärast ei katsu te sest hirmsast kirest waba-
neda? Te wõite ükskord politsei küüsi langeda
ja siis on teie päewad loetud!”

„Ha! See mind ei kohuta! Wõitlus huwi-
tab mind! See on minu hingemanna! Ma ih-
kan wõitlust!.. Ma ei anna ühelegi esujast alla.
Tugewamat minust ei ole! „Sinine Arkadi“ peaks
lõkku langema? Ha! Enne langeb kuu kukerpalli
alla!.. Waadake, need käed siin — niikaua kui
nad weel liiguwad, saawad nad kõigist üle olema
ja ikka tapma. Halastamata tapma!.. Homme,

enne veel kui päike loodeneb, wõtawad need käed Simeon Sapitõru elu!"

„Sa jumal!.. Kes on see Simeon Sapitõru?"

„Rahustage endid! Teie ei saa teda enam aidata. Teda ei saa ükski hing siin maakeral aidata. Ta surmaotsus on allakirjutatud ja „Sinine Arkadi" oma õtjast ei muuda, sadagu tuld ehk tõrwa talle wastu!.. Simeon Sapitõru on apteeker Sapitõru noorem poeg. Punajuukseline ja tedretäheline. Ma tapan tähestiku järele. Praegu on mul „SS täht. Ja ma olen Simeon Sapitõru wäljawalinud... Teate, kuidas ma ta tapan?.. Ma seon ta jalgupidi abjukonksu külge ja siis teen paraja tulelõkke alla. Nii lasen teda minutit kümme rippuda. Siis hakkkan tal seljast nahka nülgi-ma.. Kui see walmis, siis kisun liikmed paigast, torkan silmad wälja ja pistan pussi ribide wahel. Niisugune on minu tehnik. Misugune lõbu see on, näha kui inimene hirmsas surma walus wäänleb, appi kisendab ja palub!... Ha!.. See karastab närtwe!"

„Kui hirmus! Halastage ometi ta peale!"

„Ei wõi! „Sinine Arkadi" ei tunne halastust. Ta tapab. Aga ma ei ole mitte ainult mõrtsukas. Ma teen ka waleraha. Ja miks ei peaks seda tegema? Ma tahan seda teha ja teen! Tulgu keegi mind keelama! Tulgu, ja see on ta wiimane reis. Ta suguseks peab mäsetama, mis mees oli „Sinine Arkadi." Ma olen ennegi palju terawninaga jüngrid teise ilma saatnud ja saan seda ikka tegema. „Sinine Arkadi" ei kohku millegi ees! Ta saab veel kaua kohutawaks hirmutiseks olema inimsoole! Ta ei tunne halastust, olgu lihane isa ehk oma laps — kui tuju tuleb, notib maha!"

Kogu öö jutustab ta mulle hirmsaid ja õudsaid juhtumisi omast elust. Ma olen kindel, et ta kõige hirmsam inimene siin maakeral on. Julge, toores, elajasik.

Ta tunnistas end kõikide wiimasel ajal toimepandud kuritööde autoriks. Ta õnnistas mind veel kahe tosinä päewapiltlise üleswõttega. Siin on ta jälle isefugufes grimmis ja need on ka märksa kallimad kui esimene.

Minu esukutset teada saades, on ta väga õnnelik ja lubab mulle suurepäraselt materjali anda — romaanideks. Tal on tagawaraks palju üllatawaid juhtumisi ja need ei tule väga kallid maksma.

Palub mind tema poose sisseastuda, annab aadressi ja tähendab heasüdamliselt, et ta oodata ei armasta.

Ma luban.

Ja miks ei peaks ma lubama — ma saan hüwa materjali ja pealegi on väga hea kui inimesel ka niisuguseid „ajakohaseid“ sõpru on. Igaks juhtumiseks.

Ja ma täitsin oma lubamist. Ma läksin.

See oli väike maja linna servas, kus ta elas.

Ma uurisin maja igast küljest ja astusin wiimaks trepise. Ma ei saa salata, et õudne wärin üle mu ihu jooksis.

Majast kostis kisa ja kära. Ma kuulsin selgesti hüüdeid:

„Jäta järele, Mari, jäta järele!.. Sa wõid ju inimese niiviisi wigaseks lüüa!..“

See oli „Sinise Arkadi“ hää.

Enne veel kui ma käe sain ukseraua külge panna, läks üks lahti ja wälja kargas „Sinine Arkadi“ särkiwäel ja palja peaga.

Talle järele lendas punane sawikruus.

Ma tõstsin mütsi.

„Tere!“

„Teine kord, teine kord!..“ Ta lõi käega ja jooksis kõrwalolewa maja hoowi.

Ma astusin trepilt alla ja hakkasin pikkamisi tagasi linnapoose lonkima.

Talendi tragöödia.

Inimesi on väga mitmesuguseid.

Niisama hingi, waateid, waatseid, tujusi ja tahtmisi.

Telka simmuleeris idioti.

Serdinand Telka — pikk sirge noormees, ministeeriumikooli haridusega ja nõnda edasi.

Tema iseloom nõudis masši applodimente, sest see oli säärast konstrueeritud. Ja ta rahuldus jeda — simmuleerides idioti.

Ta pidi, ta tahtis olla masši tähelepanu koonduspunkt, sest niisugune oli ta loomus.

Ta oli aastate kestes kaks nowelli kirjutanud, wihkude wiisi luuletusi sinisilmalistest mererööw-
litest, luupainajatest ja Friisi tõugu lehmadest. Ta oli esinenud estradaadil.

Ent ikka oli ta maitsnud fiaskot ja alawäär-
tusliki mune.

Ja nüüd simmuleeris ta idioti.

Ja tal oli edu ja loorberisi.

Kogu linn, jardipikkusest poisikesest kõrbenud raugani tundis teda.

Wähe sellest! Ka linna ümbruskonnas tunti teda. Ferdinand Telkat — pikka, sirget noortmeest, ministeeriumikooli haridusega ja nõnda edasi.

Ta oli „tunnustet“ idiot, terawmeelne ja lõbus. Ta lolluste üle naerdi ja neid jutustati tut-
tawatele ja ligemistele wara hommikul ja hilja õhtul, olleklaasi ja supitirina taga istudes.

Need sünnitasid lõbu ja andsid söögisu...

Kui Telka tänawale ilmus, jaatis teda arwu-
kas poissikeste rühm ja uudishimulikud ja nalja-
aplad näod ilmusid ustese ja akendele.

Sest igauks tahtis nalja.

Ja Telka mõistis nalja sünnitada.

Ta eeskawas olid alati uued ja üllatawad
trikid. Ta oli terawmõtteline idioot.

Kui päike lõõmawalt põses ja õhk oli kuum
kui nägemata metall, ilmus Telka tänawale kasu-
kas, labakinnastes, läki-läki üle kõrwade ja wil-
did j alas.

Isse peksis ta end kase wihaaga ja küsis igalt
anõodaminejalt — kas meri weel märg on, ta ta-
hab ujuma minna, sest ta on kahepuudane mere-
haige, küttekomitee esimees ja strakadoola de por-
doola akustraku sanmidoora tshummilai tshumm!

Ohtul ronis ta gaasilaterna posti otsa, tõmmas
tikku ja waatas kiikriga, kas tuli laternas põleb.

Laupäewal palkas ta paarkümmend santi ja
kahtlast isikut, seadis ritta ja kõndis mööda turgu,
sõjawäelisel komandades ja weidraid manöwürid
tehes.

Wahel wedas ta paelaotsas seapõrsast linna
mööda taga, istus kuhugile kõnnitee äärde maha
ja pakkus möödakäijatele põrsast müüa, sest siis ei
ole neil waja kunagi peeglit muretseada. Wahel
jooksis ta hingeldades mööda tänawaid, ühes jalas
naela kast, teises konserwi purk, kuiwatas tindi-
pressiga ninaalust ja palus teatada, kus ta iseene-
sega kokku wõib saada, sest ta tahta enesele kaks
toopi küpsetud paragrahwa osta ja oma pooleaas-
tasele piibule rougeid panna.

Mõnikord astus ta politseiniku juurde ja so-
sistas sellele kõrwasse: „Kas te, herra Rockefeller,
wõiksite mulle ütelda, kust kookuspähklid altkäe-
maksu eest saab ja paar toopi lizenze — ma
tahan oma uppunud ja haiget wennapoega raku-
kohutusse sisse wedada?“

Mõnikord wõttis ta hernehirmutise selga, wiis postkontorisse ja palus sellele üks mõistlik abort teha ja resultaat telefoni teel naiskingseppade wahel õiglaselt ära jaotada.

Talwel kandis ta wäikest põsewat raudahju seljas ja tegi igapähele ettepaneku — wäikse maksu eest ahju peale istuda, sest see olla palju soojem koht kui mõnes ametiasutuses.

Tihhilugu olid ta naljad haawawad, kuid talle anti andeks, sest kõik pidasid end sest wäesest idioodist igas juhtes kõrgemaks. Ja ta üle naerdi ainult.

Kuid temaft peeti ka teatud mõttes lugu. Ta andis publikumile ainet hirmutamiseks. Ja kes nädagi annab, seda ihatakse ja armastatakse. Telka oli publikumi päilaps.

Aga seal sündis ootamatalt järsk ja ränk pööre, mis sai saatuslikuks Telkale.

Maalt tuli linna keegi Eiju ja sellel oli loll poeg „Mumm“.

See oli loodud idoot.

Telka loorberid löid närtsima. Ta kuulsuse hele täht roostetas ja kukkus krnawi.

„Mumm“ oli kihwtine konkurent ja suutis wähepe ajaga publikumi oma poole kiskuda.

Telka oli meeleheitel.

Ta arwas kramplikult uusi trikke wälja, kuid tagajärjed ei rahuldanud.

„Mummi“ tooresaine meeldis publikumile rohkem kui tema geniaalne raffineeritud idiotism.

Ainult oma poiste kitsas ringis oli Telka weel genius lai mafs aga oli talle selja keeranud.

Ta kunstniku egoism oli surmani haawatud. Kuid ta ei tahnud, ei wõinud wõidetu olla. Ta pidi pääsetee leidma.

Ja ta arwas selle leidwat.

Ta läheb närwiarsti juurde, lasseb enese läbi katsuda ja toob diagnoosi, et ta sugugi loll ei ole,

waid täiesti normaalne inimene, nagu kõik teised. Siis saavad inimesed aru, et ta suur ja võrratu talent neid pettuses hoidnud. Et ta peen hingeelutundja, näitleja ja kunstnik on. Psühholoogiline stilisaator ja nõnda edasi. Geenius.

Ja siis võidab ta alles tõsise lugupidamise.

Ja ta läks arsti juurde.

Arst katsus ta läbi ja konstateeris:

„Waikne hullumeelsus!“

Telka oli häwitatud. Ta viimane lootus oli tükkiideks ristud.

See oli liig.

Seda ei suutnud ta enam üle elada.

Ta ostis sõidupileti Tallinna ja läks jala Wigalasse.

See oli ta viimane nali.

Talent oli jurnud — publikumile, kunstile ja iseenele.

—o—

